

BOEKBESPREKING: Onderwijs van onderen

Willem de Vlaming

Citeren als:
Vlaming, W. de.(2018). *BOEKBESPREKING.Onderwijs van onderen* Op:
PlatformPraktijkontwikkeling.nl. Utrecht: WOSO

‘Onderwijs van Onderen’ bevat bijdragen van 32 leerlingen 5vwo Filosofie, van het Berlage Lyceum, verdeeld over drie delen: Vaardig, Waardig en Aardig. De bijdragen borduren voort op passages uit het eindadvies ‘ons onderwijs 2032’ van het platform onderwijs 2032.

De artikelen tonen diversiteit in de onderwijsbeleving van de auteurs, maar er zijn ook verbindende thema’s herkenbaar: ‘wat is de zin van onderwijs’; ‘kan het allemaal niet wat effectiever en efficiënter’; ‘kunnen toetsen a.u.b. meer gericht worden op ónze ontwikkeling’; en ‘worden *hiermee* nu onze talenten ontwikkeld’?

De opzet en vorm (in een goed verzorgd boek), nodigt uit tot beoordeling als vakliteratuur, wat het niet is. De onderbouwing en argumentatie zijn soms wat kort door de bocht — wat past bij de ervaring van de auteurs. De kracht zit wat mij betreft in het ongepolijste en oprechte. In ‘Onderwijs van onderen’ geven scholieren een kijkje in hun ziel als aan onderwijs onderworpenen. Onderworpenen die onder het kopje ‘aardig’ persoonsvorming lijken te associëren met disciplineren en druk tot aanpassing. ‘Onderwijs van Onderen’ herinnert daarmee aan een opmerking van de Duitse cultuurfilosoof Peter Sloterdijk ‘***Voor de meeste kinderen tegenwoordig is de school de kennismaking met een positie waarin ze het gevoel hebben dat ze er als mens niet toe doen.***’

De auteurs ervaren aan den lijve de paradox van: de met de mond beleden ambitie van open talentontwikkeling; en de praktijk van kwalificatie binnen voorgeschreven kaders. 'Wij' willen graag dat leerlingen intrinsiek gemotiveerd zelfsturend werken aan de ontplooiing van hun talenten — mits zij maar (zo snel en efficiënt mogelijk) voldoen aan 'onze' eisen en normen.

'Onderwijs van onderen' nodigt uit tot bezinning op de vraag 'wat willen wij met ons onderwijs?' Willen wij jonge mensen opleiden tot Wilhelmuszingende rechtmarcherende Nachtwachten die naadloos in bestaande economische en sociale structuren passen? Of, willen wij jonge mensen opleiden tot kritische schuinmarcherende vrijdenkers die zelfsturend en met eigen zingeving nieuwe economische en sociale structuren kunnen vormgeven?

Zeker met het oog op 'ons onderwijs 2032', is dat geen onbelangrijke vraag. Maar het is ook een vraag van alle tijden zo scheef Aristoteles (384 - 322 v Chr): *'Op het moment heerst er een verschil van mening over welke onderwerpen moeten worden onderwezen. Ook is onduidelijk of het onderwijs zich meer met verstandelijke of met morele eigenschappen bezig moet houden!*

Kortom: een boek dat aanzet tot nadenken over onderwijs.!

Willem de Vlaming

5vwo Filosofie Berlage Lyceum (2017). *Onderwijs van onderen*. Leusden: ISVW Uitgevers